

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

Provinciale Staten van Overijssel

KvK 51048329
IBAN NL45RABO0397341121

Inlichtingen bij

Mw. M.W.J. van den Broek
telefoon 038 499 94 22
MWJ.vd.Broek@overijssel.nl

Onderwerp: Informeren databank Gemeentefinanciën Overijssel en terugkoppeling naar aanleiding van amendement Renkema over Rapport Rekenkamer "Overijssels financieel toezicht"

Datum
22.11.2016
Kenmerk
2016/0479856

Pagina
1

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
☒ ter informatie
☐ anders, en wel:

Bijlagen

1. Bijlage: Stand van zaken invulling overwegingen rekenkamerrapport "Overijssels financieel toezicht"

Geachte statenleden,

Op 22 januari 2014 heeft u het rekenkamerrapport "Overijssels Financieel Toezicht: meerwaarde in goede en slechte tijden" behandeld. Eén van de overwegingen betrof het proactief faciliteren van het contact tussen gemeenten onderling om gegevens en best practices uit te wisselen (overweging 10).

Met een databank Gemeentefinanciën Overijssel geven we invulling aan de genoemde overweging. In deze brief informeren wij u over de databank. Daarnaast informeren wij u over de invulling van de overwegingen uit het genoemde rapport.

De databank geeft financiële informatie over Overijsselse gemeenten

Met de databank Gemeentefinanciën Overijssel willen we transparant zijn over de financiële positie van de Overijsselse gemeenten. Daarmee geven we niet alleen invulling aan de overweging uit het rekenkamerrapport, maar bieden we iedere belangstellende inzicht in de financiële positie van Overijsselse gemeenten. De databank is een uitgebreider en modern vervolg op de Belastingsspecial en geeft onder andere inzicht in de financiële kengetallen, het exploitatiesaldo of de vermogenspositie. Daarnaast is de databank in ontwikkeling en zal de komende jaren verder worden gevuld. De gegevens uit de databank zijn, net zoals bij de Belastingsspecial, gebaseerd op gegevens uit de door de gemeenteraden vastgestelde begrotingen en jaarrekeningen. Dat betekent dat de cijfers die zijn gebruikt bij het vullen van de databank gebaseerd zijn op deze openbare stukken en in een overzicht weergegeven worden.

De komende tijd presenteert de provincie Overijssel de databank aan verschillende partijen en betreft hun adviezen bij de verdere ontwikkeling.

De databank is te vinden op onze website via de link

<http://www.overijssel.nl/bestuur/overijssel/financieel-toezicht/>

Wij zijn bereid om een toelichting te geven over de databank

Op verzoek zijn wij bereid om een toelichting te geven over de Databank Gemeentefinanciën Overijssel. Daarbij zal de werking van de databank en de opbouw van de rapporten aan de orde komen. U kunt uw belangstelling hiervoor kenbaar maken bij uw griffie.

We hebben de overwegingen uit het rekenkamerrapport ingevuld

Daarnaast heeft u bij de behandeling van het bovengenoemde rekenkamerrapport een amendement (Renkema) aangenomen. In dit amendement verzoekt u ons om binnen een jaar na behandeling van het rapport terug te koppelen hoe wij invulling hebben gegeven aan de overwegingen uit dit rapport. Uit de toelichting over de invulling van de overwegingen blijkt dat wij de genoemde overwegingen ter harte hebben genomen en inmiddels al veel verbeteringen in gang hebben gezet. Ons beeld is dat dit wordt gewaardeerd door de gemeenten.

Wij hebben u eerder op informele wijze geïnformeerd over de grote lijnen waarop de overwegingen uit het rekenkamerrapport door ons zijn ingevuld. Met deze brief lichten wij per overweging toe op welke wijze deze is ingevuld, zodat u hierover een totaalbeeld heeft. De publicatie van de databank vonden wij een goed moment om u op formele wijze hierover te informeren. Met deze brief is voldaan aan het amendement Renkema (behorend bij Statenstuk PS/2014/22). In de bijlage lichten wij per overweging toe op welke wijze wij hieraan invulling hebben gegeven.

Datum

22.11.2016

Kenmerk

2016/0479856

Pagina

2

In onze brief (2014/0215748) van december 2013 hebben we u reeds geïnformeerd over de uitgangspunten van het financieel toezicht en hebben wij u een eerste reactie gegeven op de overwegingen uit het rekenkamerrapport.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

Bijlage: Stand van zaken invulling overwegingen rekenkamerrapport "Overijssels financieel toezicht"

Overweging 4: Denk na over een meer betekenisvolle invulling van de financiële toezichtrol. De wet laat ruimte voor een brede invulling. Het uitgangspunt blijft uiteraard het beoordelen van de (meerjaren)begroting op structureel en reëel evenwicht. Maar toezicht kan meer doen waardoor de betekenis van het toezicht voor gemeente(rade)n toeneemt. Bijvoorbeeld meedenken met en advies geven aan gemeenten en proactiever communiceren met raden.

- De gemeenten ontvangen jaarlijks een begrotingsbrief met praktisch informatie omtrent de invulling van ons financieel toezicht. De begrotingsbrief 2017 heeft u in maart 2016 ter informatie ontvangen (2016/0083030). De begrotingsbrief wordt jaarlijks ambtelijk toegelicht in een bijeenkomst met gemeenten. Daarnaast bieden we de gemeenteraden aan om het financieel toezicht toe te komen lichten tijdens een (raads-) vergadering. In 2015 hebben de raden van de gemeenten Ommen en Enschede een dergelijke toelichting op het financieel toezicht ontvangen en zijn de begrotingsscans toegelicht aan de bestuurders van de gemeenten Almelo, Haaksbergen en Zwartewaterland.
- In 2016 hebben de gemeenteraden van Borne, Kampen, Losser, Ommen, Haaksbergen en Rijssen-Holten een toelichting op het financieel toezicht ontvangen.
- Daarnaast heeft de gedeputeerde Financieel Toezicht intensieve contacten met het platform Financieel domein van de VNG Overijssel. In dit platform zijn de portefeuillehouders financiën van de Overijsselse gemeenten vertegenwoordigd. Voor dit overleg kan de gedeputeerde onderwerpen ter bespreking agenderen wanneer dit wenselijk is. Het platform Financieel domein nodigt de gedeputeerde eveneens regelmatig uit om actuele onderwerpen toe te lichten.
- Om de gemeenteraden te ondersteunen in het verbeteren van hun financiële positie hebben we in 2015 voor een drietal gemeenten (Almelo, Haaksbergen en Zwartewaterland) een begrotingsscan uitgevoerd in samenwerking met het ministerie van BZK. De uitkomsten van de begrotingsscan zijn gepresenteerd aan het bestuur van die gemeenten. De gemeenten hebben de aanbevelingen opgepakt en vertaald in concrete actiepunten. De begrotingsscans zijn terug te vinden op onze website (<http://www.overijssel.nl/bestuur/overijssel/financieel-toezicht/>) ;
- In 2015 is in aanloop naar de besluitvorming over de toezichtsvorm 2016 een maatwerktraject gestart met de gemeente Almelo. Met dit maatwerktraject geeft de provincie invulling aan het advies van de Raad voor de Financiële Verhoudingen in haar rapport "Grond, geld en gemeenten" van juli 2015.

Overweging 5: Bepaal aansluitend de gewenste en noodzakelijke diepgang in het financieel toezicht – en de daarvoor benodigde capaciteit en expertise – om de toekomstige problemen vroegtijdig te kunnen signaleren. We geven in overweging om de benodigde kennis te bundelen door ver(der)gaande samenwerking tussen provincies, bijvoorbeeld voor complexe thema's als grondexploitaties en PPS-constructies.

- Er hebben in 2015 (o.a. in samenwerking met het landelijk vakberaad gemeentefinanciën) onderzoeken plaatsgevonden over toezichtsthema's (kapitaalgoederen, sociaal domein en kengetallen). De deelnemende gemeenten worden nog geïnformeerd over de uitkomsten hiervan. Als gevolg van een eerder onderzoek met als onderwerp grondexploitaties is een artikel op de site van de provincie geplaatst (<http://www.overijssel.nl/over-overijssel/cijfers-kaarten/openbaar-bestuur/openbaar-bestuur/risico-grondexploita/>). De uitkomsten van de onderzoeken over het sociaal domein zijn te vinden op <http://kennisopenbaarbestuur.nl/thema/decentralisaties-in-het-sociaal-domein/>.

Datum
22.11.2016
Kenmerk
2016/0479856
Pagina
3

Overweging 6: De rekenkamer onderstreept het belang van een regelmatige evaluatie van het gevoerde financiële toezicht. Ga daarbij na of het financieel toezicht inhoudelijk voldoende meerwaarde oplevert voor provincie en gemeenten en of het toezicht slaagt in het tijdig signaleren van problemen.

- Jaarlijks wordt het proces financieel toezicht ambtelijk geëvalueerd in een heisessie van een dag. Op basis van deze evaluatie wordt het komende proces bijgestuurd en worden concrete acties uitgezet;
- De financieel toezichthouders houden contact met de gemeenten in Overijssel. Het doel is dat gemeenten hen daardoor tijdig meenemen in het geval er problematiek speelt. Het beeld is dat gemeenten de financieel toezichthouder betrekken bij problematiek die van invloed kan zijn op het structureel en reëel evenwicht van de begroting;
- Wanneer het beeld is dat er sprake is van problematiek die meerdere gemeenten raakt, dan komt dit aan de orde in het landelijke vakberaad Financieel toezicht. Gezamenlijk zal dan worden afgesproken hoe om te gaan met de gesignaleerde problematiek.

Overweging 7: Zet de risicoanalyse en onderbouwing van de gemaakte overwegingen over de toezichtvorm zo concreet en gestructureerd mogelijk op papier en zorg dat deze informatie klaarligt voor de bestuurlijke gesprekken met gemeenten

- We hebben Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomsten van onze besluitvorming over de toezichtsvorm 2016 van de Overijsselse gemeenten. Hiertoe heeft u een brief ontvangen (2015/0393639).
- Tevens hebben Provinciale Staten het door ons geschreven toezichtsverslag 2015 ontvangen (2016/044802). Jaarlijks zendt de provinciaal toezichthouder een toezichtsverslag aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De toezichtsverslagen van de toezichthouders op gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen worden samengevoegd tot één verslag. Deze verslagen worden verzameld door het vakberaad gemeentefinanciën. Het samengestelde verslag wordt aangeboden aan de 2e kamer. Dit berust op een bestuurlijke afspraak tussen rijk en provincies in hun toezichthoudende rol. Deze afspraak is gemaakt in het licht van de modernisering van het toezicht, meer concreet het transparant zijn in de uitoefening van deze taak.
- De commissie Bestuur en Financiën van 24 februari jl. heeft een presentatie ontvangen over het financieel toezicht in zijn algemeenheid en de toezichtsvorm 2016 op de Overijsselse gemeenten. Daarbij is aandacht besteed aan een aantal specifieke onderwerpen (gemeentefonds, grondexploitaties en sociaal domein).
- De beoordeling van de begrotingen van de Overijsselse gemeenten vindt plaats op basis van het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader. Daarbij worden de bevindingen op uniforme wijze vastgelegd. Deze bevindingen fungeren als onderlegger voor het advies aan Gedeputeerde Staten.

Overweging 8: Informeer de gemeenteraden proactiever over (de resultaten van) het financieel toezicht

- Om de gemeenten te informeren over onze bevindingen, wordt in de brief over de toezichtsvorm niet alleen vermeld welke toezichtsvorm van toepassing is. We formuleren eveneens aandachtspunten die betrekking hebben op de financiële positie van gemeenten.
- Daarnaast worden de Overijsselse gemeenten geïndiceerd in het kader van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT). De motivering van de indicatie wordt gedeeld met de gemeenten. Dit is vastgelegd in IBT convenanten welke wij met de Overijsselse gemeenten hebben ondertekend.
- Verder hebben we een eerste versie van een databank Gemeentefinanciën Overijssel gepubliceerd. De databank zal de komende jaren verder gevuld worden. Tevens willen we

Datum

22.11.2016

Kenmerk

2016/0479856

Pagina

4

de databank de komende tijd presenteren aan verschillende partijen en de daarbij te ontvangen feedback betrekken bij de verdere ontwikkeling.

Overweging 9: Intensiveer de contacten met accountants en interne beleidsafdelingen om zo – zonder de toezichtlast voor gemeenten te verhogen – meer informatie dan alleen de openbare informatie van gemeenten bij de oordeelsvorming te kunnen betrekken

- Om te komen tot een integraal beeld van de Overijsselse gemeenten, is ambtelijk in gang gezet dat de beelden van de toezichthouders van de verschillende domeinen (uit het IBT) met elkaar worden gedeeld. Dit leidt ertoe dat de financieel toezichthouder breder geïnformeerd is over de ontwikkelingen die spelen bij de Overijsselse gemeenten.
- De provincie Overijssel neemt deel aan de vergaderingen van het landelijke vakberaad Financieel toezicht. Vanuit dit vakberaad (waarin o.a. de financieel toezichthouders van de provincies en het Ministerie van BZK zitting nemen) is regelmatig overleg met NBA (Nederlandse Beroepsgroep Accountants).

Overweging 10: Faciliteer proactief het contact tussen gemeenten onderling om gegevens (bijvoorbeeld de parameters bij grondexploitaties) en best practices uit te wisselen

- Jaarlijks worden er ambtelijke bijeenkomsten georganiseerd voor gemeenten. Oorspronkelijk werden deze bijeenkomsten gebruikt om gemeenten te informeren over de onderwerpen uit de begrotingsbrief. De laatste jaren wordt de inhoud van de bijeenkomst breder getrokken. Om de bijeenkomst aantrekkelijk te houden, worden de gemeenten betrokken bij de organisatie. Zij bepalen met ons de vorm en inhoud van de bijeenkomst. We vinden het van belang om bestaande informatiekkanalen te respecteren en deze met onze bijeenkomsten niet te doorkruisen. Daarmee wordt bedoeld op organisaties zoals de FAMO en de VNG die eveneens informatiebijeenkomsten organiseren over onderwerpen die de gemeentefinanciën raken.
- Onlangs is er een digitale flyer ontwikkeld om de beginselen van het financieel toezicht toe te lichten. Met deze flyer worden technische onderwerpen op een eenvoudige en visuele wijze uitgelegd. Dit kan als hulpmiddel dienen voor raadsleden om na te gaan hoe het financieel toezicht werkt en welke verwachtingen zij kunnen hebben ten aanzien van de financieel toezichthouder. Deze digitale flyer is terug te vinden op www.overijssel.nl/financieeltoezicht.
- Met de databank Gemeentefinanciën Overijssel willen we openheid bieden en transparant zijn over de financiële positie van de Overijsselse gemeenten. Het instrument biedt belangstellenden de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de stand van zaken over financiële onderwerpen zoals de financiële kengetallen, het exploitatiesaldo of de vermogenspositie. De databank is in ontwikkeling en zal de komende jaren verder worden gevuld. De komende tijd willen we de databank presenteren aan verschillende partijen en feedback betrekken bij de verdere ontwikkeling. De databank is te vinden op onze website via de link <http://www.overijssel.nl/bestuur/overijssel/financieel-toezicht/>

Datum

22.11.2016

Kenmerk

2016/0479856

Pagina

5